

DOSYA
KURDÊ ZAZA

Edîtorê Dosya: Nurettin Beltekin

Edîtorê Dosya ra

Merheba şima rê!

Kovara Nûbihar Akademîye bi humara xo ya newesine (humara yewine ya serra desine) vera şima cigêrayox û akademîsyenan de ya. Seke nuşteyê edîtorîyê humara heştêsine de zî nuştîbi dosyayê na humare *kurdanê zazayan (kirdan)* ser o ya. Seke yena zanayene ke nê tewirî xebatî gelek kême. Ma hevîdarê ke bi nê xebatan humarê xebatê îlmî ke kurdanê zazayan ser o ameyê kerdene zêdênî. Bi nê xebatan derheqê kurdanê zazayan de yew gola zanayîşanê îlmî virazîyena û ey îhtîyacanê xo na gole ra genî.

Serranê peyinan de bi zazakî (kirdkî) hetê nuştîşî ra yew enerjî û heyecêk virazîyo. Na rê gelêk berhemê edebî zî ameyê nuştîş. Mavajî, hikaye, şîr û roman ameyê nuştene û humarê înan roj bi roj zêdênî. Heto bîn ra derheqê folklor, tarîx û kulturê *kurdanê zazayan* de zî gelek materyal ameyo arêkerdene û nuştene. Cigêrayoxan bi xebatanê wareyî, fekê şarî ra hem materyalê folklor girewtî hem zî semedê xebatanê tarîxî bi metodolojîya tarîxo fekkî derheqê vîyarteyê înan de zaf zanayîşî qeyd kerdî. Na dosya de no materyal bi hewayê îlmî ameyo şuxulnayîş.

Temayê dosyayî edebiyat, folklor û tarîx ser o yî. Nuşttoxê dosyayî panc kes ê. Nuşttoxan ra çahar tenan meqaleyê xoserî nuştî û yew zî açarnayîş kerdo. Înan ra çahar kesan meqaleyê xo zazakî (Analîzê Arketîpkî yê Sanika Xerîb û Nasib, Çarçewaya Çar Fonksiyonê Folklorî de Edetê Dîwan yê Zazayan, Hetê Awanî ra Romanê Kilama Pepûgî, Kitabê Mehmed Arîfî yê *Binbir Hadîsî* de Derheqê Dersim û Dersimijan de Vîrardişê Ey) û yew zî tirkî (Kîtabanê Cografyayê Osmanîyan de Zazayî û Cografyayê Zazayan) nušta.

Dr. Ercan Çağlayan xebatê xo yê tarîhî *Kîtabanê Cografyayê Osmanîyan de Zazayî û Cografyayê Zazayan* de kîtabanê cografyayê osmanîyan de reça zazayan geyreno. Zanayîşê ke deheqê zazayan de ameyê nuştîş tesbit keno. Reyna coğrafyaya ke zazayî tede ciwîyenî goreyê kîtabanê cografyayê osmanîyan eşkera keno. Seke yeno zanayene osmanîyan pansê serrî qeyd girewt û semedê kurdanê zazayan çimeyê giran ê.

Harun Bozkurt û **Dr. İlyas Akmanî** xebatê (Hetê Awanî ra Romanê Kilama Pepûgî) xo de romanê Kilama Pepûgî hetê unsuranê awanî kamîyê romanî, hoka ewnîyayîşî û vatoxê ci, mûnitişê hedîseyan, wextê romanî, mekanê dorûverki û hîsîyan (sensorial), kadroyê karakteran heme hetan ra ameyî analîz kerdîş. Zazakî de hem roman yew tewiro newe yo hem zî analîzê romanan newe yo. Coka na xebate yew havila giran a.

Analîzê Arketîpkî yê Sanika Xerîb û Nasib de **Dr. Okan Alay** yew sanike ser o xebitîyayo. Sanike goreyê teorîyê arketîp yê Jungî ke hîrê merhelaya rayîrwanîyê qehremanî (cîyabîyayîş-resayîbîyayîş-agerayîş) ra yena pê analîz bîya. **Dr. Metin Çiftçi** zî Çarçewaya Çar Fonksîyonê Folklorî de Edetê Dîwan yê Zazayan de materyalê folklorîk ke şarî ra arêdayî ser o xebitîyayo. **Dr. Metin Çiftçi** materyalê xo, goreyê çahar fonksiyonanê folklorî -keyfûşayîkerdiş, tesdîqbîyayîşê kulturî û ê ke rîtuellan müşahedekenî û ê ke îcra kenî, rîtuellan û dezgehan tesdîqkerdişî û perwedeyî analîz kerdî. Her di xebatê folklorî seba xebatanê ameyoxan havilê giran danî cigêroxan û akademîsyenan.

Veysel Hanyıldız zî xebata xo ya *Kitabê Mehmed Arîfî yê Binbir Hadisî de Derheqê Dersim û Dersimijan de Vîrardişê Ey* de yew kîtabê osmanîyan ra beşêk açar-nayo. Mehmed Arîfî yew wazîfedarê osmanîyan o û mintiqayê Dersimî de xebitîyayo. Derheqê zazayê alewîyan de şahidî û vînayîşê xo sey vîrardiş kîtabê xo de nuşî. Nê tewir xebatî yew hete ra derheqê biyayîş, kultur, bawerî ûeb. zanayîşan danî, heto bîn ra vînayîşanê osmanîyan nawnenî. Coka na xebate zî seba xebatanê ameyoxan roşnêk a.

Ma hevîdar ê ke na dosya semedê xebatanê kurdanê zazayan bena yew havilêk ke xebatê wareyî bi şeklo îlmî yenî viraştene. Heta yewna dosyaya bine weşîye de bimanîn.

Nurettin Beltekin

Edîtorê Dosya